

VOJENSKÁ NORMOTVORBA A JEJ NAPREDOVANIE V SÚČASNOM OBDOBÍ

JAROSLAV NIŽŇANSKÝ

NIŽŇANSKÝ, J.: Military rulemaking and its development nowadays.

Vojenská história, 4, 12, 2008, pp. 160–165, Bratislava.

The published study deals with an establishment of independent professional analyses, doctrines, directives and standards in General Staff of AF SR, its more than a year –long profile, results and development to the nearest future. The author states that the system of creating visions, conceptions, military doctrines, professional studies, directives and aids in the recent years has not met the requirements. The divided effort amongst more organizational units of several levels brought about roadblocks in practice of its management. The communication with international organizations on the issue of revision and establishment conceptions, standards, doctrines and experience from military operations was decentralized. There was a lack of a uniting factor in order to solve the issue.

The Department of professional analyzes, doctrines, directives and standards of General Staff of AF SR (J-7), subordinated to the Chief of General Staff of Armed Forces Slovakia was established to increase the quality of the work in the field on 1st Aug 2007.

Military Rulemaking. Slovakia. Present times.

System spracovávania vízií, koncepcií, vojenských doktrín, odborných štúdií, predpisov a služobných pomôcok v posledných rokoch nevyhovoval požiadavkám, ktoré boli na túto oblasť kladené. Úsilie tu bolo roztrieštené medzi viaceré organizačné prvky rôznych úrovní, čo v praxi prinášalo komplikované a sťažené riadenie. Komunikácia s medzinárodnými organizáciami v problematike revízií a tvorby koncepcií, štandardov, doktrín a skúseností z operácií bola riešená decentralizovane. Absentoval zjednocujúci prvok, ktorý by transparentne riešil celú túto oblasť.

S cieľom skvalitniť prácu v tejto oblasti bol vytvorený k 1. augustu 2007 samostatný odbor – Odbor analýz, doktrín, predpisov a štandardov GŠ OS SR (J-7), podriadený náčelníkovi Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky. Očakávalo sa, že jeho zriadenie prinesie zjednotenie procesu tvorby koncepcií, vízií, vojenských doktrín, predpisov a služobných pomôcok. Tiež vytvorenie podmienok pre efektívne využívanie skúseností nadobudnutých našimi vojakmi z činnosti v zahraničných operáciách a skúseností a poznatkov z iných členských krajín a ich priebežné zapracovávanie do doktrín, služobných pomôcok a vojenských predpisov. Zároveň aj vytvorenie podmienok pre prospešnú spoluprácu so zahraničnými pracoviskami a organizáciami pôsobiacimi v tejto oblasti.

Poslaním odboru teda bolo a je:

- sústrediť kompetencie a zodpovednosť za riadenie, koordináciu a realizáciu spracovania, vydávania, distribúcií koncepcií, vojenských doktrín, predpisov a služobných pomôcok a plnenie úloh obrannej štandardizácie,
- a vytvoriť podmienky na systematickú analýzu, zber, hodnotenie a využívanie skúseností a poznatkov z reálneho pôsobenia síl v súčasných vojenských operáciách.

Hlavné úlohy odboru preto boli nadefinované nasledovne:

- riadenie procesu zberu, analýzy, spracovania, archivovania, implementácie a distribúcie, zverejňovania požadovaných informácií z operácií, činností a udalostí,
- riadenie procesu tvorby vojenských doktrín,
- riadenie procesu tvorby predpisov a služobných pomôcok,
- spracovávanie vízií, odborných štúdií a koncepcií,
- spracovávanie doktrín pre strategickú a operačnú úroveň,
- spolupráca s Inštitútom strategických štúdií Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika (od 1. septembra 2008 s Ústavom bezpečnosti Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika) v Liptovskom Mikuláši,
- spracovávanie predpisov a služobných pomôcok s pôsobnosťou pre celé OS SR,
- garancia vertikálnej a horizontálnej koexistencie vojenských doktrín, služobných pomôcok a predpisov,
- účasť na experimentálnych programoch a ich overovaní v praxi (CD&E Concept Development and Experimentation),
- zovšeobecňovanie skúseností z vojenskej praxe (z činnosti OS SR, z vojenských operácií, cvičení),
- aplikácia princípu využívania skúseností (Lesson Learned) s odporúčaniami ich zapracovania do doktrinálnych dokumentov, služobných pomôcok a vojenských predpisov,
- koordinácia a zabezpečovanie procesu prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov,
- spolupráca s medzinárodnými organizáciami pracujúcimi v oblasti tvorby doktrín, štandardov a pod. (NATO, EÚ, OSN – Štandardizačná agentúra NATO – NSA, Európska obranná agentúra –EDA, Spoločné veliteľstvo pre transformáciu – ACT Staff Element – Belgicko, Spoločné vojnové stredisko – Joint Warfare Centre – Stavanger – Nórsko, Spoločné výcvikové stredisko – Joint Force Training Centre – Bydgoszcz – Poľsko, Joint Analysis and Lessons Learned Centre – Monsanto – Portugalsko, vybrané Centrá výnimočnosti – Centres of Excellence a s ďalšími partnermi),
- v súčinnosti so súčasťami GŠ OS SR a veliteľstvami síl zabezpečovať zastupovanie OS SR pri rokovaní orgánov, pracovných skupín a výborov NATO zaoberajúcich sa tvorbou štandardov, doktrín a realizáciou projektov ovplyvňujúcich operačné použitie a výcvik ozbrojených síl,
- prijímanie a implementácia štandardov NATO do doktrín, vojenských predpisov a služobných pomôcok v pôsobnosti OS SR.

Hore uvedené úlohy samostatný odbor začal plniť s počtom ľudí desať k 1. augustu 2007 (5/5) a od 1. januára 2008 šesťnásť príslušníkov (5/11). Pritom na operačných veliteľstvách pozemných síl, síl výcviku a podpory, vzdušných síl a veliteľstve vojenského zdravotníctva

boli ponechané rovnomenné organizačné celky – odbory s nasledujúcimi hlavnými úlohami:

- spracovávanie analýz platných vojenských predpisov a služobných pomôcok vo svojej pôsobnosti,
- koordinácia spracovávanie koncepcií rozvoja a spôsobilostí síl,
- riadenie spracovateľských tímov a vlastná tvorba vojenských doktrín, služobných pomôcok a vojenských predpisov v pôsobnosti síl,
- novelizácia doktrín, vojenských predpisov a služobných pomôcok vo svojej pôsobnosti,
- analýza a spracovávanie stanovísk k prijímaniu štandardizačných dokumentov NATO vo svojej pôsobnosti,
- podiel na administratívnej implementácii prijatých štandardizačných dokumentov vo svojej pôsobnosti,
- prekladateľská činnosť súvisiaca s tvorbou doktrín, štandardov, vojenských predpisov a služobných pomôcok.

Po roku činnosti bolo a je zrejmé, že v nasledujúcich oblastiach bol navedený systém a koordinácia pri plnení úloh:

- vykonávanie legislatívno-technického posudzovania a redakčnej úpravy vojenských predpisov, ktorých schvaľujúcim funkcionárom je náčelník GŠ OS (v zmysle „Plánu tvorby vojenských predpisov a služobných pomôcok na rok 2008“ bolo posúdených 12 vojenských predpisov pripravených na schválenie, ako aj 20 metodických pokynov vo forme služobnej pomôcky, výcviková smernica i doktríny J-1 a J-3),
- vedenie celkovej databázy vojenských predpisov v rezorte ministerstva obrany (k dnešnému dňu ich je 1 955) a pridelovanie im evidenčnej značky,
- vedenie metodických pokynov vo forme služobnej pomôcky (k dnešnému dňu ich je 638),
- koordinovanie činnosti odborov tvorby doktrín, predpisov a štandardov operačných veliteľstiev (OMZ, porady, kontroly spojené s pomocou a odstraňovaním zistených nedostatkov na mieste, práca v komisiách...) a každoročné spracovávanie plánu tvorby vojenských predpisov a metodických pokynov ozbrojených síl Slovenskej republiky na dva roky dopredu, ako i úzka spolupráca s Oddelením vnútornej normotvorby Organizačného odboru SÚ MO SR, so štábmi GŠ OS SR a s rezortnou vysokou vojenskou školou, no najmä s jej Inštitútom strategických štúdií a teraz Ústavom bezpečnosti,
- spracovanie analýz vojenských predpisov a služobných pomôcok s výsledkom zrušenia, novelizácie, alebo ponechania v celkovej databáze (k dnešnému dňu bolo vykonaných 176 analýz),
- stanovenie noriem v tvorbe vojenských predpisov a metodických pokynov v ozbrojených silách Slovenskej republiky (evid. zn. Vševojsk-15-1) a vojenskej terminológie (Vojenský terminologický slovník, 1. terminologická konferencia – zborník vystúpení, práca v rezortnej terminologickej komisii),
- podiel na spracovávaní nariadenia ministra obrany SR na rušení a znižovaní stupňa utajenia vojenských predpisov a metodických pokynov (celkovo bolo zrušených 143),
- zabezpečenie dodržiavania stanovených zákonných noriem v implementácii štandardizačných dokumentov v oblasti obrannej štandardizácie, ktorá sa vykonáva v súla-

de so zákonom č. 11/2004 Z.z. o obrannej štandardizácii, kodifikácii a štátnom overovaní kvality výrobkov a služieb na účely obrany, Smernicami Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 31/2007 o zabezpečení obrannej štandardizácie a Nariadením ministra obrany Slovenskej republiky č. 32 o obrannej štandardizácii. Hlavné úsilie sa tu zameriava na operačnú oblasť a vychádza z požiadaviek na interoperabilitu ozbrojených síl Slovenskej republiky s dôrazom na sily a prostriedky vyčleňované pre celý rozsah operácií pod vedením Severoatlantickej aliancie,

- plánovitý postup v oblasti prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov NATO v podmienkach ozbrojených síl SR. K tomu sa ročne spracováva „Čiasťový plán prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov NATO v podmienkach OS SR v roku....“. Do neho sú začleňované dokumenty, ktoré vychádzajú predovšetkým z požiadaviek prijatých Cieľov síl. Súbežne s prijatým plánom sa priebežne vykonávajú analýzy štandardizačných dokumentov, ktoré sú požadované jednotlivými štandardizačnými výbormi NATO štandardizačnej agentúry. Pri plnení týchto požiadaviek je dôležitá činnosť určených delegátov v pracovných skupinách, ktorí v predstihu dostávajú informácie o plánovaných tvorbách nových štandardizačných dokumentov a revíziách už platných dokumentov. Z uvedeného vyplýva, že neoddeliteľnou úlohou v oblasti obrannej štandardizácie je zabezpečovanie účasti na rokovaní výborov a pracovných skupín NATO štandardizačnej agentúry. Účasť zabezpečujú jednotlivé odborné zložky Generálneho štábu OS SR a veliteľstva síl OS SR v rámci pridelených finančných prostriedkov. Aktívna účasť na pracovných rokovaní je dôležitá z dôvodu priebežného a včasného zabezpečovania požiadaviek činnosti v súlade s platnou spojeneckou publikáciou AAP3 (I) Smernica pre vývoj a tvorbu štandardizačných dohovorov a spojeneckých publikácií,
- samostatný odbor úzko spolupracuje s Úradom pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality MO SR, a to hlavne s odborom obrannej štandardizácie a spolupodieľa sa na príprave novelizácie zákona č. 11/2004 Z.z., novelizácie určenia riadiacich funkcionárov pracovných výborov a skupín NSA. Ďalej úzko spolupracuje s Úradom vojenského predstaviteľa pri NATO pri plnení úloh a komunikácii týkajúcej sa pracovných výborov a skupín NATO štandardizačnej agentúry a je rozhodujúcim pripomienkovateľom jednotlivých stanovísk na prijatie a ??????implementačných hlásení v rámci OS SR. Celkovo možno hodnotiť, že úlohy obrannej štandardizácie sa plnia a napomáhajú postupnej integrácii ozbrojených síl SR do štruktúr NATO, ako i s ďalšími s partnermi v zahraničí,
- je tu i podiel na spracovaní rôznych dokumentov, z ktorých by bolo dobré spomenúť „Prevzatie velenia v MNTF (C) KFOR, Analýzu vojenských aspektov“ (materiál bol spracovaný na základe požiadavky sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR s možnosťou prevzatia pozície vedúcej krajiny v Multinational v Multinationál Task Force Centre v KFOR v roku 2010).

Po vyše ročnej činnosti je tiež zrejmé, že zavádzanie systému a koordinácia pri plnení úloh intenzívne prebieha aj v:

- evidencii doktrín v OS SR (k dnešnému dňu evidujeme 45 vojenských doktrín, z toho jedna je hlavná doktrína OS SR, 7 vojenských doktrín zložiek GŠ OS SR (J-1 – J-6 a doktrína CIMIC), 4 vojenské doktríny zložiek síl, z toho 1 je v štádiu štúdia a rozpracovania (ide o doktrínu veliteľstva vojenského zdravotníctva), 32 vojenských doktrín zložiek síl (ide o taktické doktríny) a jednu doktrínu MO SR (ide o doktrínu Vo-

jenskej polície), z dôvodu novelizácie AJP-01 (C) prechádza evidencia doktrín kontrolou, pri ktorej sa zameriavame i na definovanie novej hierarchie doktrín, inováciu metodiky ich tvorby a na novelizáciu tých vojenských doktrín v OS SR, ktorých sa to v nevyhnutnej miere dotýka, dňa 29. januára 2008 vydaný dokument „Nariadenie náčelníka GŠ OS SR na zabezpečenie vývoja, vypracovania, novelizácie spoločných vojenských doktrín a vojenských doktrín v ozbrojených silách Slovenskej republiky a Metodické pokyny vývoja, vypracovania a novelizácie spoločných vojenských doktrín v ozbrojených silách Slovenskej republiky“ a „Metodika označovania vojenských doktrín v ozbrojených silách Slovenskej republiky“ schválený N GŠ OS SR dňa 25. júna 2008, budú teda novelizované na základe už vedenej odbornej diskusie a po vykonaní dňa 29. októbra 2008 rovnomenného seminára, ktorý sme pripravili v spolupráci s veliteľom – rektorom AOS gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši,

- cieľom budovaní databázy v rámci Lessons Learned z dôvodu získavania poznatkov a využívania skúsenosti v OS SR (tu treba spomenúť napr. materiál „Využitie skúsenosti (LL) z aktivácie OHQ a prípravy operácie EÚ v Čade a R.C.A.“, kde výstupným materiálom bude spracovaná analýza a odporúčania pre prípadné aktivovanie a nasadenie CZE-SVK EÚ BG),
- príprave dokumentu: „Smernica náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky na uplatňovanie procesov v oblasti získavania poznatkov a využívania skúseností (Lessons Learned)“ s predpokladom na schválenie náčelníkom GŠ OS SR v mesiaci december 2008. Veľmi dôležitá bola v tejto súvislosti účasť kompetentných osôb na výročnej konferencii „LL“, ktorá sa konala v dňoch 21. – 23. októbra 2008 v Portugalsku,
- profilovaní účelovej tlačoviny „Líder 21“, ktorej jednotlivé čísla budú distribuované výhradne do OS SR a monotematicky zamerané. Tento rok vyjde prvé číslo venované skúsenostiam z misií.

Neoddeliteľnou súčasťou každodennej práce je i priebežná aktualizácia nami vytvorenej a prístupnej intranetovej stránky Odboru analýz, doktrín, predpisov a štandardov GŠ OS SR, ktorá bola oficiálne daná do prevádzky pri príležitosti kontrolného dňa náčelníka GŠ OS SR dňa 26. augusta 2008. Na nej prezentujeme svoju vyše ročnú činnosť, dokumenty, materiály a ďalšie výstupy, ako aj dopĺňujúce informácie s cieľom umožniť ich využitie všetkým príslušníkom rezortu ministerstva obrany.

Prax potvrdila, že činnosť samostatného odboru bude aj v budúcnosti nenahraditeľná a nezastupiteľná žiadnou inou súčasťou našich ozbrojených síl, najmä v takých oblastiach, akými sú:

- tvorba koncepcie, metodická činnosť a plánovanie v oblasti prípravy a vydávania vojenských doktrín v ozbrojených silách,
- tvorba a revidácia Doktríny ozbrojených síl SR,
- vedenie centrálnnej evidencie vojenských doktrín v ozbrojených silách a pridelovanie evidenčných značiek,
- zhromažďovanie a systematická analýza informácií, poznatkov a skúsenosti získaných z pôsobenia ozbrojených síl vo vojenských operáciách a z činnosti ozbrojených síl,
- tvorba a aktualizácia databázy využívania poznatkov a skúseností ozbrojených síl (Lessons Learned – LL),

VOJENSKÁ HISTÓRIA

- garantovanie spolupráce v rámci programu CD&E (Concept Development and Experimentation),
- zastupovanie a reprezentácia ozbrojených síl v orgánoch, pracovných skupinách a výboroch NATO zaoberajúcich sa implementáciou štandardov, tvorbou doktrín, LL, CD&E a realizáciou projektov ovplyvňujúcich operačné použitie ozbrojených síl,
- vykonávanie legislatívnotechnickej a redakčnej úpravy vojenských predpisov, ktorých schvaľujúcim funkcionárom je NGŠ OS SR,
- vykonávanie redakčnej úpravy metodických pokynov, ktorých schvaľujúcimi funkcionármi sú náčelníci štábov a samostatných odborov GŠ OS SR,
- vydávanie predpisov a smerníc v oblasti systému tvorby vojenských predpisov a metodických pokynov,
- pridelenie evidenčnej značky vojenských predpisov v rámci rezortu ministerstva obrany,
- vedenie centrálnej databázy vojenských predpisov v rámci nášho rezortu a metodických pokynov v OS SR,
- plnenie úloh zabezpečenia koncepcie, metodického a koordinačného riadenia obrannej štandardizácie v pôsobnosti OS SR,
- koordinácia spolupráce so zložkami MO SR, Úradu pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie ako orgánu štátnej správy a Úradu vojenského pridelenca v Bruseli,
- vedenie centrálnej databázy prijatých a implementovaných štandardizačných dokumentov NATO v rámci OS SR.

Poznámka: Táto informácia neobsahuje množstvo štandardných a operatívnych úloh už splnených alebo plnených aj v ďalších oblastiach činnosti, ktorými je zabezpečované všestranné a komplexné fungovanie a chod samostatného odboru GŠ OS SR.